

עלון מס' 1040
כי תצא
ח' באלול תשפ"ו

ישא ברכה

יוצא ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "יגל יעקב", חולון
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג יוסף מוגרבי שליט"א

ילדים טובים
ומבורכים

מכל הלב!

כמעט אלפיים שנה מבריאת העולם, ירדה נשמה גדולה וקדושה ששינתה את פני התבל כולו. בסימן טוב ובמזל טוב נולד לתרח ולאמתלאי בת כרנבו בן גדול וקדוש שעתיד להיות ראש השולשלת של עם ישראל. אברהם אבינו ראש וראשון לאבות הקדושים, שכונה אברהם העברי על עמידתו האיתנה מול הזרם והכפירה שהיו בעולם, יצג בצורה מפעימה את ה' יתברך בעולם, והפיץ במסירות נפש את דעותיו של הקב"ה לכל באי עולם. אחד מהדברים שהיו חשובים ביותר לשם יתברך שהיה אברהם אבינו עושה - להקנות חינוך טוב לילדיו ולהדריכם בדרך ה', וכן אמר ה' יתברך על אברהם אבינו (בראשית יח, ט): "כי ידעתיו (ורש"י הקדוש מפרש לשון חיבה) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרי לשמור דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". ואכן, כוחות נפש אדירים ומשאבים ללא השקיע אברהם אבינו בחינוך ילדיו, למען יזכו ללכת בדרך ה' יתברך ולקיים את מצוותיו, לדבוק במידותיו ולקדש את שמו. גם כאשר אברהם אבינו נימול בגיל מאה, ביום השלישי למילתו, שכל אבריו כואבים וגופו דואב, לא ויתר אברהם אבינו על הענין הגדול של חינוך הבנים. האבא - אברהם, אחרי ניתוח קשה ללא הרדמה וכשהוא עוד זב דם, הולך ומתיישב בפתח אוהלו. חום אימים בחוץ אך כל זה לא מענין את אברהם העברי. הוא מחכה, הוא מצפה שיעברו עוברי אורח ויזכה לקיים מצות הכנסת אורחים. ישמעאל בנו עומד נפעם מכוחות הנפש של אביו לקיום המצוה. ולפתע פתאום ישמעאל רואה את אביו הקדוש מתרומם, קם בזריזות ובהתלהבות, כולו קורן מאושר ורץ במהירות לעבר שלושה עוברי אורח הנראים כערבים, כאילו לא עבר לפני שלושה ימים ניתוח קשה, וכאילו אין אחד מרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו כואבים ודואבים. מיד מזמינם אברהם אבינו לסור לביתו, מפציר ומתחנן מהם שיאיתו לבקשתו. האורחים שהיו בעצם מלאכים שנשלחו ממרום להפיץ את דעתו של אברהם אבינו, נענו לבקשה. מיד "וימחר אברהם אוהלה של שרה ויאמר מהרי שלוש סאים קמח סולת לושי ועשי עוגות. ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב, וחז"ל אומרים שלקח ג' פרים להאכילם ג' לשונות בחרדל. "ויקח אברהם חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו". כל כך הרבה זריזות, כל כך הרבה מסירות, כל כך הרבה שפע משפיע אברהם אבינו על אנשים לא מוכרים, ובל נשכח שכל גופו כואב ודואב בהיותו ביום השלישי למילתו. ואת כל זה מי רואה? בנו ישמעאל. איזה דוגמא חיה ולימוד הלכה למעשה קיים אברהם בבנו. אך בואו ותקראו מדרש מעניין ומפליא. הקב"ה אמר לאברהם אבינו שאת מה שהוא נתן לאורחיו בעצמו, גם הוא יתברך יתן לבניו - בני ישראל בעצמו. אך מה שנתן אברהם אבינו לאורחיו על ידי שליח, כן יעשה הקב"ה לבניו אחריו. את הלחם והבשר נתן אברהם אבינו בעצמו לאורחים, כך גם עשה הקב"ה. את המן והשליו שלח הקב"ה לישראל במדבר ישירות ללא מתווך ושליח. אך את המים לאורחים נתן אברהם אבינו על ידי שליח - על ידי ישמעאל בנו שרצה לחנכו במצוות ולהרגילו במצות הכנסת אורחים, והקב"ה גם נתן לבני ישראל במדבר מים על ידי שליח, על ידי משה רבינו שהכה בסלע. ושואל המחנך הדגול רבי יצחק רוט שליט"א בסיפרו "זהירות כאן בונים", מה קרה כאן? האם לא נהג האבא הגדול - אברהם אבינו כשורה, הרי רצה לחנך את בנו, להרגילו? אלא מאי, אינה דומה אמירה לילד כהדגמה חיה. לו היה האב מתאמץ לבדו גם בהבאת המים, היה הדבר נחרט עמוק יותר בלב הנער, ועל כך נתבע אברהם כגדול מעלתו ולרום דרגתו. אחים ואחיות יקרים, בפרשתנו אנו קוראים על בן סורר ומורה. אף אחד מאיתנו לא רוצה לחלום בחלום הכי שחור שלו, כל שכן לראות במציאות, בן או בת סוררים ומורים העוזבים את דרך ישראל סבא והולכים לאבדון. אך צריכים אנו להשקיע מאמץ, להרבות בתפילות, שנזכה שכל ילדינו יהיו למודי ה', צדיקים וטהורים, לטוב לנו ולהם כל הימים.

הרב שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל, נשא את משלו על אותו בן כפר נבער מדעת, שיצא פעם לטייל ברחבי העולם ולפתע צדו עיניו את פסי הרכבת הארוכים, פרש הוא את שמיכתו, הטיל עליה כריתו, ושכב עליה כשעיניו מביטות בשמים ומפיו בוקעת שירה. לאחר דקות ספורות שמע את צילצול הרכבת כשהקטר הבחין בהלך השוכב על פסיה להנאתו. לשמע הצילצול אורו עיניו, אימץ את גרונו לשיר בקול נעים את שירת הבריאה, כשברקע משתלב להפליא צילצול הרכבת שהגיחה במהירות מירבית. הקול שהלך והתחזק, הלך והתקרב, רק גרם לכפרי הנבער לאמץ את קולו יותר ויותר... בסוף בודאי אתם מתארים לעצמכם, הקול נדם מאליו... צוחקים אנו לשמע בערותו כי רבה, אך אם נתבונן שמא נגלה עד מהרה שגם אנו נוקטים באותה השיטה, יתכן ואף אנו מאמצים את קול השירה... במה דברים אמורים? נמצאים אנו בעיצומם של ימי הרחמים והסליחות "אני לדודי ודודי לי". יש הקמים באשמורת הבוקר לאמירת המחילה, יש בחצות ובדורות יש אף בצהרי היום. "בן אדם מה לך נרדם, קום קרא בתחנונים...", מתנגנות להן המילים בגילה וחדוה, כאילו היה זה חלילה ערב שירה בציבור... נהנים מקולו הערב של הפייטן המהולל ולא שמים לב שזה בעצם קול הצופר של הקטר, הרכבת מתקרבת - רכבת "התשובה". אם נזכה ונוסיף לקול היפה את כוונת הלב, הוידוי והחרטה, יהיה חלקינו מיושבי הרכבת במסילה העולה בית א-ל, אך אם חלילה נמשיך אך לקרקר ולפזז... ונחשוב שבכך "ששרנו" כמה שירים יצאנו ידי חובה, חלילה שלא יקרה לנו מה שאירע עם אותו כפרי נבער. נתחזק ונתעורר ונשוב אל אבא האוהב מכל הלב!

זמני כניסת ויציאת השבת

ת"א	י-ם	חיפה	ב"ש
18:59	18:41	18:49	18:57
19:55	19:53	19:56	19:54
20:29	20:32	20:29	20:28

הפטרת השבוע

הפטרה: רני עקרה (ישעיהו נד, א-י)

סיפור לשבת

מטעמים לשבת חידושים לפרשת השבוע

מעשה **ברבי אביגדור הלברשטאם** גאב"ד דוקלא (אחי ר"ח מצאנז), שנזדמן לשבות שבתו בעיירה אחת ונתארח אצל אחד הנכבדים. היה נהוג אז, כשבא אורח חשוב לשבת, נתן לו בעל הבית את הסיר עם החמין, והאורח חילק לכל אחד מבני הבית את מנתו, הדבר היה נחשב לאות כבוד לאורח, ולתת לו הרגשה כאילו הוא בעל הסעודה. הגישו לרבי אביגדור את סיר החמין, טעם קצת, חזר וטעם, אכל מעט מעט עד שגמר את כל התבשיל מבלי להשאיר מאומה לבני הבית. כשגמר לאכול שאל: אולי יש עוד חמין, כשהשיבו שיש, ביקש לתת לו גם את השאר, הגישו לו ואכל גם את זה. ויראו האנשים ויתמהו איש אל אחיו. חשבו מסתמא יש לו להרב איזה כוונות וסודות נעלמים בענין אכילת החמין, ומי יעמוד בסוד קדושים להבין את תעלומותיהם וסודותיהם! לאחר זמן התגלה הדבר מפי הרב: המשרתת טעתה ושמה בתבשיל נפט במקום שמן. הרב הרגיש בזה, והבין כי אם ירגישו בני הבית בטעות המשרתת, הרי תהיה אחריתה מרה. ולמען הציל את כבודה, ריחם עליה והחליט לאכול בעצמו את כל הסיר, כדי שלא יודע הדבר. "מוטב שיחשבו עלי מה שיחשבו, שאנוכי זולל וסובא, ואתייסר באכילת נפט, ובלבד שלא תבוא עלובה זו לידי בזיונות וצרות" - סיים הרב.

חס היה **רבי משה יהושע יהודה ליב דיסקין** גאב"ד בריסק זצ"ל, שלא לגרום אבק עלבון או בבואה של צער לכל אדם, וזהיר היה מאוד בכבודם. נהוג היה להתאסף בכל מוצאי שבת קודש בביתו לשמוע שיעורו בפרשת השבוע, והיו מכבדים את שומעי השיעור בכוס תה, ואף מהרי"ל שותה עימם. מעשה וטעה המשמש המוזג, ונתחלף לו בין שקית סוכר לשקית מלח, ובטעותו שם מלח תוך כוסו של הרב. וכיון שהרב היה זקוק לרגל חולשתו לכמות יתירה של סוכר, נתן הוא אל תוכו כמה כפיות גדושות של מלח, ובשפע... מהרי"ל גמע כוס התה טיפין טיפין, ללא גילוי סימני בחילה והעויות, כך ששומעי לקחו העויות את שלוחנו לא חזו על פניו שום שינוי או היכר. תוך כדי לגימה הרגישה הרבנית כיצד המשמש עומד במטבח וידיו ממשמשות בשקית המלח, היא תפסה מיד את הנעשה, נחפזה לחדר הרב בקיראה מבוהלת: הנה! מלח בכוסך! התלמידים שטעמו את שיירי השתיה שבכוס, הופתעו למראה כוחות הנפש של מהרי"ל, אשר ידע למשול ברוחו ולשתות בלא העויות את המים המלוחים האלה. לשאלת הרבנית, כיצד הרשה לעצמו לשתות מים מלוחים אשר עלולים להשפיע לרעה על בריאותו, הרי "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", אמרה התורה? השיב הרב: הרי כבר חרצו חז"ל משפטם: "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש, ואל ילכין פני חבירו ברבים"...!

באותו שיעור במוצאי שבת שהיה **רבי יהושע ליב** משמיע, השתתפו גם שנים שלושה פשוטים, ותמיד כאשר מי מהם היה "מקשה" על דבריו, נזקק מהרי"ל לאלתר לשאלותם, ובפנים מסבירות וצוהלות היה דן בקושיה, מפרק אותה ומיישבה. יהודי אחד סנדלר לפי מקצועו, היה מרבה להטריד את הרב בקושיות סרק בשעת השיעור, לפעמים דבריו עוררו גיחוך. אבל הרב ידע להתייחס לדבריו בכבוד, וזהיר היה מלבטל קושיותיו, אלא היה חוזר לפני כל השומעים על דברי הסנדלר המקשן, טורח ומעמיס בדבריו תוכן חי, עד שבאמת "יוצאת" קושיה של טעם. פעם האריך הרב בשיעורו, ואותו סנדלר שהיה זקן מופלג, נלאה להמשיך בישיבה, קם ויצא ללכת אל ביתו. והנה הרב קם אף הוא ממקומו, התלווה אליו והוליך אותו בידו דרך המדרגות היורדות למטה עד שער החצר. להפתעת הישיש הצטדק הרב: אין לתת לזקן שכמותו לרדת יחידי באישון לילה...

(הזהרו בכבוד חבריכם)

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך ושבת

שביו" (כא,י)

נסמכה פרשה זו לפרשת שופטים, לרמז שאם נעשה הדין והמשפט כשורה, אז ננצח במלחמה - "ונתנו ה' אלוך בידך ושבת שביו" (צורר המור). ואמר הכתוב "כי תצא למלחמה על אויבך", ולא "כי תלחם", בכדי לנטוע בתוכנו מידת האמונה שהנצחון במלחמות זה לא ביד האדם, ואילולא שהקדוש ברוך הוא מסייע לנו, לא היינו מצליחים לכבוש את כל המריבים (כלי חמדה).

(לבוש יוסף)

"למען ייטב לך והארכת ימים" (כב,ז)

הרמב"ן זצ"ל מפרש טעם של מצוות שילוח הקן - כדי לנטוע בליבנו את מידת הרחמים על כל בריה ובריה. והנה חכמינו מנו את הרחמנים בין השלושה אשר "חיהם אינם חיים" (פסחים ק"ג), לפי שהרחמן מצטער תמיד בצערו של הזולת ואין בידו להושיעו, על כן חייו מתמררים ומתקצרים. לפיכך אמרה תורה, כי אדם המקיים מצות שילוח הקן ועל ידי כך הוא מסתגל להיות מן הרחמנים - אל ידאג לכך שמא יתמלאו חייו צער, שכן "למען ייטב לך" - ויכול תוכל להושיע לכל האומללים והנצרכים - "והארכת ימים" - ממילא לא תקצר הרחמנות את חיך ותאריך ימים... (כתב סופר).

(מעניה של תורה)

"לא תחרוש בשור וחמור יחדיו" (כב,י)

כתב ב"מאור השמש": "שור" היינו מדרגה גבוהה. פירושו של "שור" הוא: הבטה מלמעלה (כמו "אשורנו ולא קרוב") - ואילו "חמור" מרמז על החומריות שבאדם. יש בני אדם שעובדים את השם יתברך בתורה ובתפילה, ואף על פי כן שטופים במחומריות ובתאוה. לפיכך אמרה תורה: "לא תחרוש בשור וחמור יחדיו" - לא יתכן לעבוד את השם יתברך במדרגות גבוהות ובחומריות בבת אחת. אם נפשך שואפת למדרגות, שומה עליך לכבוש את החומריות ולשבור את המידות...

(מעניה של תורה)

"כי תבוא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך" (כג,כה)

כתב ה"מנחת עני": אמר "כנפשך שבעך", ולא די במה שאמר ואכלת ענבים או ואכלת ענבים די שבעך, לפי שבא לרמז למה שכתוב: צדיק אוכל לשובע נפשו (משלי יג,כה) דהיינו על הברכה שהיא להשיב את הנפש והנשמה, ומזכיר לו שאם יאכל שלא ישכח לברך, שלא ידאג רק לגוף אלא ידאג גם לנפש.

(אור החמה)

חנוך לנער

מי ישגיח על המשגיח?

כאשר דובר במחיצתו של הגאון רבי אליעזר מנחם שך זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', על משגיחים ומפקחים בכרם החינוך, התבטא ראש הישיבה: "בודאי שמשגיח צריך להיות ירא שמים ומשפיע רוחני, אך עליו להיות גם פיקח ובעל חושים מחודדים לקלוט את הנהגת התלמידים בגלוי ובסתר. אך אם המשגיח, עם כל גדלותו הרוחנית, הוא זקן וחלש מאוד, או שאינו מעורה דיו בהוויות הנוער ובתחבולותיו, הרי יכולים התלמידים לרמותו מאה פעמים, הלזה משגיח ייקרא!?!". כדרכו, הביא לכך ראש הישיבה משל מאלף מקורות חיים: כאשר הגיע לארץ ישראל, פגש בתל-אביב יהודי מקלצק שראייתו היתה לקויה ביותר, עד שאם היה רוצה לקרוא דבר מה, הוא נאלץ לקרב את הספר עד לעיניו ממש. שאלו הגרא"מ שך: "האם מצאת איזו פרנסה כאן בארץ ישראל?", והוא השיב על כך: "בודאי, אני משגיח כשרות כאן בתל-אביב...". "הדברים" - הוסיף ראש הישיבה - "מדברים בעד עצמם. היתכן שמשגיח כשרות יהיה אדם שאינו מסוגל לראות?!". ואכן כך הם הדברים כאשר ההורים "עוצמים עין" או "מעלימים עיניים" מהתנהגות שאינה נאמנה של הבן או הבת ולא זוכרים כי קבלה בידינו - "גם כי תזקין לא יסור ממנה", וכל התביעה על דוד (גבי אבשלום), היתה "ולא עצבו אביו מימיו". ואם נזכה להתעורר ולעורר עימנו את ילדינו בזמן הנכון כל אחד לפי דרכו וכל אחד לפי אופיו, הרי שנגדל פירות משובחים, מתוקים ונאים לבורא יתברך ולעם ישראל כולו.

זכו - שכינה ביניהם

אין אשם אחד

בספר אהבה ורעות כתב שמחלוקת היא אחד הכוחות ההרסניים ביותר בנישואין. היא מראה על רצון של כל אחד מבני הזוג להשתלט על השני. כל צד חושב, ללא כל שמץ של ספק, שהוא צודק והשני טועה. חז"ל אומרים: "כל מחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים". כוונתם היא שאין מקום למחלוקת אלא למטרה רוחנית באמת, לשם שמים, כגון מחלוקת הלל ושמאי, אודות הדרך להבנת התורה וכיצד לרדת לעומקו של ענין כדי לדעת מה התורה דורשת. כל מריבה אחרת, בעניינים גשמיים, רק מזיקה. ויכוחים בדרך כלל באים מתוך גישה של בקורת כלפי בן הזוג. "בזכות כל כך הרבה כסף!", "עשית בלגן בבית!", "חזרת הביתה מאוחר!", "אך פעם אין לך זמן בשבילי!". למרות שביקורת יכולה להיות בונה, הדבר תלוי באופן שבו היא נאמרת. כשמדברים בנעימות ואיכפתיות הרבה יותר קל לקבל את הביקורת מאשר אם היא נאמרת בקשיחות. הטעמה תוקפנית או כעסנית לכשעצמה עלולה להיות תחילת מריבה. ויכוח מתרחש כאשר ישנם שני משתתפים - יחיד אינו יכול להתווכח עם עצמו, לכן אם בן הזוג מבקר אותך בצורה קשה, אל תשיב בקשיחות אלא בקול שקט ונעים, או שפשוט תשתוק. אל תיתן לכעס לשלוט עליך. דיבור שקט ורך יכול להרגיע את כעסך, כמו שכתוב: "מענה רך ישיב חימה". התכסיס הוא לא לנצח במחלוקת אלא למונעה כליל, כי אף פעם אין מנצח במריבה, שני הצדדים מפסידים כי כל אחד מרגיש תסיסה פנימית לפני סיום המריבה. אם כן, למה להיכנס למצב שרק יגרום סבל? רק טיפשים מסבכים את עצמם, אז אל תהיה שוטה. יש להכיר בכך שאדם שתמיד רב עם בן זוגו, חסר הגיון ורסן. ענווה היא מידה נוספת שחוסכת ויכוחים מיותרים. למי אין חסרונות? כאשר תפנים את הרעיון שאינך מושלם, לא תרצה לבקר או להתקיף מילולית את השני. חז"ל אומרים "קשוט עצמך תחילה, ואחר כך קשוט אחרים". קודם עליך לתקן את החסרונות שלך, ורק אז תוכל לתקן את חסרונות האחרים. כאשר ברצונך לבקר את בן זוגך, רפד את הביקורת בשכבות רבות. "אני אוהב את הדברים שאת קונה לבית, אך...", "את טבחית מעולה אבל...", או "אני כל כך מעריכה את העזרה שלך בבית, אך...". בדרך זו נוכל לצמצם את הויכוחים והפגיעות, ואז ישרור השלום בביתנו, לטוב לנו כל הימים.

עשה לך רב

שו"ת ממו"ר הרה"ג
הרב יוסף מונרבי שליט"א

אומרים וידוי רק אם נמצאים אבי הבן, סנדק או המוהל, או שכבר נעשתה הברית. **אם אחד מהאברכים עושה ברית לבנו, האם לאברכים שבכולל שלו מותר לבטל תורה בישיביל לבוא לברית ולכבד את אבי הבן?**

מ"ן הגר"ע יוסף זצ"ל הורה לי להנהיג במוסדותינו יע"א להורות שיעשו את הסעודות בהפסקת הצהרים ובמקום שלא מקפידים בזה בודאי שלא חייב לבטל תורה למען סעודה זו אא"כ יזכה את הציבור בדברי תורה או שנוכחות האברכים תגרום להפרדה או תגרום מניעת הוללות וכיו"ב שבזה מצוה להשאר וכל המזכה את הרבים שכרו גדול וכן הורו בשו"ת יביע אומר ח"ד (חיו"ד סי' יט אות ג) ובשו"ת דברי יציב ח"א (עמ' קכב) וע"ע בשו"ת אבני דרך ח"ו (סי' קלה).

הסבא שהיה יר"ש. והכל לפי הענין ובתנאי שלא יהיו פגיעות, צער או מחלוקת שגדול השלום.

האם יש עניין להשתתף בסעודת ברית מילה?

יש ענין להשתתף בסעודת המילה שהיא סעודת מצוה חשובה אולם אם הדבר גורם לו ביטול תורה רשאי הוא להמנע מסעודה זו שתלמוד תורה כנגד כולם, וכן לענין פרנסתו שרשאי הוא ללכת לעסקיו וכמ"ש בשו"ת יביע אומר ח"ד (חיו"ד סי' יט אות ג) ובשו"ת שבט הלוי ח"ח (סי' רח) ובשו"ת עשה לך רב ח"ו (סי' נא).

ביה"כ שיש בו כסא אליהו ובהמשך היום יעשו שם ברית, האם המניינים שמתפללים שם בתחילת היום אומרים תחנון?
יש בזה מנהגים חלוקים ובפרט בערי הגליל כעיה"ק צפת ת"ו ועוד ומנהגינו פשוט שלא

האם מותר להשמיע מוזיקה בברית המילה?

הספרדים נהגו להקל בזה. ובדורות עברו נהגו לשורר בפה שירי שבח ותהלה להשי"ת והאשכנזים מקפידים שלא להשמיע כלי נגינה בסעודת המילה משום צערא דינוקא **אם יש ב' אפשרויות, או שהסבא יהא סנדק או רב מסויים והסבא ירא שמיים אך לא תלמיד חכם, מה עדיף?**

מעלת הסנדק גדולה מאוד ונהגו להדר אחר ת"ח ירא אלוקים וצדיק על מנת שישפיע הדבר על התינוק, וקשה לקבוע מסמרות בנושא זה, כי ידוע שהיה מקרה שפאר הדור החזון איש זיע"א לא ויתר על סנדקאות באומרו שיש לראות טובת הילד, ומאידך מ"ן הגרא"מ שך זצ"ל הגיע לברית בשבת קודש וויתר על סנדקאות לטובת

אל תקרי הליכות אלא הלכות

✦ מי שמט לו מת שהוא חייב להתאבל עליו, אפילו אינו מוטל עליו לקברו פטור מקריאת שמע ומתפילה, ואפילו אם רוצה להחמיר על עצמו ולקרות אינו רשאי. ואם יש לו מי שישתדל בשבילו בצרכי קבורה ורצה להחמיר על עצמו ולקרות, אין מוחין בידו.

✦ במה הדברים אמורים? בחול, אבל בשבת חייב כל היום עד הערב אם מחשיך על התחום להתעסק בצרכי קבורה, אבל אם אינו מחשיך על התחום חייב גם לעת ערב. ויום טוב שני דינו כחול. ויום טוב ראשון אם רוצה לקברו בו ביום על ידי גוים דינו כחול, ואם אינו רוצה לקברו בוב יום דינו כשבת.

✦ המשמר את המת אפילו אינו מת, פטור.

✦ היו שנים משמרים, זה משמר זה וקורא ואחר כך משמר זה וקורא זה.

✦ החופר קבר למת, פטור.

✦ היו שנים או יותר חופרים, כל הצריכים לצרכי החפירה בבת אחת פטורים, ואם יש נוספים נשמטים וקורים, וחוזרים אלו ומתעסקים, ואחרים נשמטים וקורים.

✦ אסור לקרות קריאת שמע תוך ארבע אמות של מת או בבית הקברות, ואם קרא לא יצא.

(הלכה ברורה-קיצור שולחן ערוך)

פורס על שמע ומברך יוצר המאורות, שהוא נהנה במאורות שרואים אחרים שיורוהו הדרך אשר ילך בה.

✦ נשים ועבדים פטורים מקריאת שמע, מפני שהיא מצות עשה שהזמן גרמא. ונכון הוא ללמדן שיקבלו עליהן עול מלכות שמים.

✦ קטנים פטורים לרבנו תם כשלא הגיעו לחינוך (פרוש: שיודעים לחנך ולהרגיל עצמן במצוות), ולרש"י אפילו הגיעו לחינוך, מפני שאינו מצוי אצלו בזמן קריאת שמע בערב וישן הוא בבוקר. וראוי לנוהג כרבנו תם.

✦ הכונס את הבתולה פטור מקריאת שמע שלושה ימים אם לא עשה מעשה, מפני שהוא טרוד טרדת מצוה. והני מלי בזמן הראשונים, אבל עכשיו שגם שאר בני אדם אינם מכוונים כראוי, גם הכונס את הבתולה קורא.

✦ היה עוסק בצרכי רבים והגיע זמן קריאת שמע, לא יפסק, אלא יגמור עסקיהם ויקרא אם נשאר עת לקרות.

✦ היה עוסק באכילה, או שהיה במרחץ, או שהיה עוסק בתספורת, או שהיה מהפך בעורות, או שהיו עוסקים בדין, להרמב"ם גומר ואחר כך קורא קריאת שמע, ואם היה מתירא שמא יעבור זמן קריאה ופסק וקרא הרי זה משובח, ולראב"ד מפסיק וקורא אף על פי שיש שהות לקרות.

✦ ספק אם קרא קריאת שמע חוזר וקורא, ומברך לפניו ולאחריה, אבל אם יודע שקראה אלא שמסופק אם ברך לפניו ולאחריה אינו חוזר ומברך.

✦ יש מקומות שמפסיקים בברכות קריאת שמע לומר פיוטים (תרגום "והיה כנגן המנגן" מלכים ג', טו:). והוא כפיוט פיוטי, ונכון למנוע מלאומר משום דהוי הפסק.

✦ אם יש בני אדם שהתפללו כל אחד בפני עצמו ביחיד, ולא שמעו לא קדיש ולא קדושה, עומד אחד מהם ואומר קדיש וברכו וברכה ראשונה יוצר (אור) ולא יותר, וזה נקרא פורס על שמע, לשון חתיכה כמו פרוסה, שאין אומרים אלא קצת ממנה. ולאחר שסיימו ברכת יוצר (אור), אומר אבות וגבורות וקדושה ואתה קדוש, וזה נקרא עובר לפני התיבה. ואין עושים דברים אלו בפחות מעשרה, משום דהוו דברים שבקדושה. וצריך לחזר אחר שישה שלא שמעו, דהיינו רוב העשרה, ואם אינם נמצאים, אפילו בשביל אחד שלא שמע אומרים, ואפילו מי שמע יכול לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה בשביל אותו שלא שמע, מכל מקום אם אותו שלא שמע בקי לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה, מוטב שיפרוס ויעבור לפני התיבה הוא משיפרוס ויעבור לפני התיבה אחר שכבר שמע סומא, אף על פי שלא ראה מאורות מימיו.

משל ונמשל

ומצא מציאות בספרו של הגאון רבי איצלה מוולוז'ין זצ"ל "מילי דאבות", על הכתוב: "עמי, זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השיטים עד הגילגל, למען דעת צידקות ה'". ואמרו חז"ל: יודע היה בלעם לכוין אותו רגע ביום שהקדוש ברוך הוא כועס בו, וזהו שנאמר: "למען דעת צידקות ה'". אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: "בני, דעו כמה צדקות עשיתי עימכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע. שאילו כעסתי, לא נשתיר מכם שריד ופליט". וזהו שאמר בלעם לבלק: "מה אזהם - לא זעם ה'". מלמד, שכל אותם ימים לא זעם. אבל למילים: "מן השיטים עד הגילגל" אין לכאורה שייכות לענין, ויש להבינו, ויובן הדבר במשל. בכפר נידח התגורר יהודי ולו שדות תבואה ומחסני דגן, ורפתות ודירי עיזים. בימים היו משרתיו מוציאים את הפרות והעזים לאפרי המרעה, ובלילות שמר עליהם כלב ענק ואימתני שהפיל חיתתו על גנבים ועל זאבים. ביום היה הכפרי קושרו בשלשלת ברזל, שלא יזיק לבריות. ברבות הימים גדלו בניו של הכפרי. ביקש להקנות להם חינוך יהודי, שידעו להתפלל כהלכה, ללמוד פרק משניות ודף גמרא. נסע העירה ופנה לאחד מחובשי בית המדרש, שאל האם יאות להתגורר בכפר וללמד את בניו. מוכן הוא לשלם משכורת נכבדה, ולהקצות לו ביתן מלא ספרים בהם יהיה יומם ולילה. רק כמה שעות ליום יבוא לביתו ללמוד עם בניו ככל אשר יוכלו שאת. הסכים האיש, והגיע לכפר. כשעשה דרכו לבית הכפרי, נבעת. בסמוך לבית הזדקרה חיה עצומה לקראתו, מותחת שלשלת ברזל כבדה, מלתעותיה הפעורות מגלות ניבים חדים וגרונה נוהם בחירור מצמית. המלמד, שכל חייו פסע בסימטה מביתו לבית המדרש וחזרה, לא ראה מעודו כלב נושך. עתה עמד מול המפלצת וליבו התפלץ: צער בעלי חיים! מסכן היצור הכבול. השרשרת חותכת בגרונו, אין פלא שהוא מגרגר כך בחוסר אונים. שפפש בכיסו,

ומצא קוביית סוכר. השליך לכלב שבלעה בחטף והמהם בשביעות רצון. בהיכנסו לבית, מיהר לקיים מצוות תוכחה. אמר לכפרי: "רחמנות על הכלב האומלל, מדוע תכלה אותו כאשר בנחושתיים?". השיב הכפרי: "יצור מסוכן הוא ומזיק!". והמלמד התם טען: "מר נפש הוא על מאסרו השרירותי, מצווים אנו לחמול על בעלי החיים, ככתוב: "ורחמיו על כל מעשיו". צחק הכפרי בליבו לתמימותו של המלמד, ולא אמר מאומה. יצא לעסקיו, ולפנות ערב שב לביתו. המלמד לימד עדיין את בניו. בלאט אמר לבניו ביתו שלא יצאו החוצה בשעה הקרובה. התיר את הכלב ממאסרו, ואמר למלמד: "די להיום. רשאי אתה לשוב למעונך". נפרד המלמד לשלום ויצא מן הבית, וכעבור רגע נשמעו זעקותיו. מיהר הכפרי החוצה ומצאו מוטל לארץ קרוע בגדים וזב דם, והכלב גוהר מעליו בניבים נוטפים ריר. "הצילי", זעק בגרון ניחר, "כיצד מרשים אתם למפלצת כזו להסתובב חופשי?!". נאנק... והנמשל: בני ישראל ידעו שבלק שלח להביא את בלעם לקלל, וראו שבלעם בירך במקום לקלל, שיבח וקילס עד שבלק ספק ידי מרוב צער וגירשו חזרה. לכאורה, אין להם אוהב גדול יותר ממנו! הודיענו הכתוב: אויב מר הוא, אלא שהבורא חסם פיו... שם זמם לשפתי. וליבנו התחמץ: לשם מה, מסכן שכמותו... מה עשה הבורא יתברך, התיר את השלשלת לרגע אחד - ויעץ להחטיא את ישראל במעשה שיטים ומתו עשרים וארבע אלף "מן השיטים ועד הגילגל", ואז הבינו איזה כלב מסוכן היה!... וכשאנו מתבוננים בדבר, מבינים אנו שמאורעות רבים קורים מסיבה זו. כשהבורא רוצה להודיענו שבריאנותנו בידו, מביא הוא מדוה קטן, כאב פעוט, כדי שנוקיר את טובו הכולל. מביא הוא הפסד קטן וצורב, כדי שנדע שרווחינו ממנו הם. כישלון פעוט, שיבהיר שהצלחתנו בידו יתברך - "למען דעת צידקות ה'!" (מעייני השבוע)

לעילוי נשמת
האיש היקר והחשוב
יצחק בלו
בן שרה
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
האיש היקר והחשוב
אבי אנוך קזר
בן שלמה
ופרידה
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
האיש היקר והחשוב
מזכה הרבים
ר' חיים אברהם
בן נזירה
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
האיש היקר
המזוכה ביסורים
עזרא
בן גוהר
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
האשה החשובה
המזוכה ביסורים
פרידה
בת מליה
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
האשה החשובה
המזוכה ביסורים
שושנה פרח
בת סלימה
ת.נ.צ.ב.ה.

רוצה להיות
ממזכי הרבים
ולהפיץ את העלון?
052-7647449

להקדשות לתרומות ולכל עניני העלון אפשר לפנות לטלפון: 052-7647449
ניתן לתרום להוצאות העלון ולפעילויות המוסדות גם דרך נדרים פלוס" מכל רחבי הארץ
למעוניינים שהעלון ישלח בדוא"ל, נא להשאיר הודעה: yeasa.beracha@gmail.com
כתובתנו: מפרץ שלמה 100 חולון

